

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nucleus Juris Canonici

Thenhaven, Bernhard

Coloniæ Agrippinæ, 1739

XXXV. De Purgatione vulgari. D. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63382](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63382)

DE PURGAT. CANON. ET DE PURGAT. VULGARI. 615
juxta *Pirb. L. I. T. II. n. 118*. Jure communi,
sicut potest Episcopus celebrare Missam
in aliena Diœcesi, ita etiam potest celebra-
re in Pontificalibus, nisi alicubi contraria
vigeat consuetudo, qualis est in nostra
Germania, ut notat *Laym.* teste *Pirb. l. c.*
in qua non solent Episcopi in aliena Diœ-
cesi Pontificaliter celebrare sine licentia
Ordinarii, eò quòd id videatur importare
aliquam jurisdictionem.

TITULUS XXXIV. & XXXV.

*De Purgatione Canonica; & de Pur-
gatione Vulgari.*

PURGATIO CANONICA est ostensio inno-
centiæ alicujus de crimine, cujus la-
borat infamiâ, coram Judice competente
facta, juxta præscriptum Canonum. Usus
illius antiquitus erat frequens, ita ut etiam
Summi Pontifices, qui tamen à nemine ju-
dicari poterant, de gravioribus criminibus
diffamati, eâ publicè se purgare, ad populi
scandalum removendum, non sint de-
dignati; prout de S. Damaso, Paschali I.
Symmacho, Gregorio VII. ac Pelagio I.
videre est apud Platinam aliòsque Scri-
ptores, quamvis hodie ejus usus videatur
pene abolitus, præterquam in S. Officio,
sitque inter Regulares periculosus, ut tra-

616 LIBER V. TIT. XXXIV. & XXXV.
dit *Kerckbove in Stat. c. 6. §. 2. n. 132.* ubi
tamen viget, potest iudici infamato ab ipso
Iudice, vel ex officio, vel ad instantiam
infamati. Modus autem purgationis infa-
mati de delicto, quod plene probari ne-
quit; hodie est, ut ipse proprio juramento
& aliorum conpurgatorum duorum vel
plurium juxta numerum arbitrio Judicis
consideratis circumstantiis determinan-
dum, qui jurent se credere, Reum vera
jurare, se de objecto crimine ejusque su-
spicione purget. Effectus hujus Purgatio-
nis est, quod taliter purgatus de illorum
crimine nequeat amplius accusari, (nisi
nova indicia emergant) & eo ipso per
Iudicem declarandus sit innocens, ac in
statum pristinum restituendus. Verum
quamvis Jure Civili quandoque in causis
civilibus dubiis à Iudice deferatur Reo vel
Actori juramentum suppletorium; in cau-
sis tamen criminalibus criminaliter inten-
tatis Reus ob periculum perjurii ad jura-
mentum purgatorium non admittitur, sed
vel absolvitur Accusatore non probante,
aut hoc semiplene saltem probante Reus
per torturam & subsequentem in Banco
Juris suæ innocentiae assertionem se pur-
gare cogitur, & dein absolvendus.

II. PURGATIO VULGARIS sic dicta, quia
vulgi moribus seu superstitione potius
po-

populi quàm sacris Canonibus introducta est ad probandam innocentiam. Apud Veteres fiebat triplici modo: 1.mo Per ignem seu ferrum candens aut Vomeres, ut si sequebatur adustio, Reus; secus, innocens reputabatur; quod C. 3. h. t. penitus interdicitur. 2.do Per aquam ferventem, in quam infamatus manum seu brachia mittebat, quæ si combusta retrahebat, Reus dicebatur. 3.^{tio} Per aquam frigidam hoc modo: Colligabantur infamato manus dextra cum pede sinistro, & manus sinistra cum pede dextro, & sic projiciebatur in aquam; si corpus mergeretur, credebatur innocens; si supernataret, censebatur nocens, eò quòd aqua videretur eum respuere, æque ac ferrum candens è manu elapsum, fuitque hoc genus purgationis olim frequens, cum scemina aliqua de veneficio suspecta erat. Verùm huiusmodi purgationis hodie per Canones simpliciter sunt reprobati & prohibiti, quia non sunt signa infallibilia declarandæ veritatis, sed continent Tentationem DEI, à quo petitur miraculum absque necessitate, cum plura alia media detegendæ veritatis & innocentia tuendæ suppetant, v. g. tortura, quæ naturaliter sine miraculo sufferri potest; præstigiisque & magiæ det locum. Vide *Nucl. Theol.*

618 LIBER V. TITULUS XXXIV. & XXXV,
Exam. 17. n. 2. §. 4. & n. 3. §. 1. N. D. Num. 5.
y. 18. DEUS iussit, mulierem de adulterio
infamatam probari per aquas amarissi-
mas. *Nam* illud erat præceptum Cære-
moniale cum tacita promissione Divina,
tali casu per miraculum semper detegen-
di veritatem, quæ in Lege Nova cessant.
Nec etiam obstant exempla Sanctorum,
qui hoc genere Purgationis usi leguntur.
Nam id fecerunt ex speciali DEI instinctu,
ut per miraculum innocentia eorum ma-
nifestaretur, & calumnia convinceretur.

Quærent h. t. Canonistæ: *An ad ostensionem innocentie licita sit provocatio ad Dei Tribunal?* Ad quod Communior *est* affirmativè per se loquendo, cum nihil habeat superstitionis, sitque tantum signum confidentis in conscientia sua animi; ac subinde conducatur ad hoc, ut iniqui Iudices vel oppressores salubriter consternati & perterriti cessent ab injuria innocentium ac pauperum, quorum oppressiones in cælum clamant. Dixi, *per se loquendo*, quia si fiat ex affectu vindictæ, aut cum Tentatione DEI, v. g. si fiat citatio ad Tribunal DEI pro certo tempore intra annum & diem; aut temerè, v. g. quando oppressio non est certò injusta, quia sic graviter suggillat famam eorum, quos citat ad Tribunal DEI vel vallem

DE INJURIIS ET DAMNO DATO, ET DE POENIS. 619
Jofaphat, talis provocatio efflet mortali-
liter illicita.

TITULUS XXXVI.

De Injuriis & Damno dato.

Quæ hoc Titulo decernuntur, abundè
tradita sunt in *Nucl. Theol. Exam. 9.*
II. & 12. per tot.

TITULUS XXXVII.

De Pœnis.

POENA in genere est læsio, quæ punit
& vindicat, quod quis per culpam de-
liquit; quæ si inferatur à potestate Eccle-
siastica, juxta præscriptum Canonum,
vocatur *Canonica*, ut privatio Beneficii
Ecclesiastici, detrusio in Monasterium, in-
famia &c. quas sparsim pro variis delictis
Canones determinant; sùntque vel *Medi-*
cinales, quæ propter culpam imponuntur,
ut per eam fidelis emendetur, & à contu-
macia desistat, ut Censuræ; vel *Vindica-*
tivæ, quæ propriè tendunt ad vindictam
delicti perpetrati, quia solus conatus sine
effectu non punitur, nisi in delictis atro-
cibus, v.g. Proditionis, &c. in quibus de-
linquendi voluntas & solus conatus, nullo
etiam secuto effectu sæpe punitur; sùnt-
que